

MAM 2204 Az irodalom nyelvisége

Tematika:

1. Hatásmechanizmusok Ady nyelvében
2. A realista elbeszélés nyelve Móricz Zsigmond prózájában
3. A szegénység nyelve József Attila költészetében
4. Pilinszky János költői nyelve
5. Tandori Dezső nyelvkritikai attitűdje
6. A nyelvi radikalizmus szerepe Petri György lírájában
7. Avantgárd nyelv a közéleti költészetben (Nagy Gáspár, Domonkos István)
8. Oravecz Imre líranyelve
9. A nyelv a posztmodern költészetben – Kemény István
10. Bodor Ádám és a csend nyelve
11. Krasznahorkai László és a hosszú mondat
12. A tradicionális költői nyelv a XX. század végén: Baka István
13. Népköltészetből szürreális költészet: Juhász Ferenc

A tárgy gyakorlati jeggyel zárul, mely a fenti témákban kidolgozott szemináriumi dolgozatból és az utolsó órák egyikén megírt beszámolóból áll össze.

A MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM
TANÍTÁSA

MAM1107

A MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANÍTÁSA

Tantárgy kódja:	MAM1107L
Meghirdetés féléve:	1.
Kreditpont:	3
Heti kontakt óraszám (elm.+gyak):	2 + 0
Félévi követelmény:	K
Előfeltétel (tantárgyi kód):	–
Tantárgyfelelős neve és beosztása:	Dr. Pethő József főiskolai tanár
Tantárgyfelelős tanszék kódja:	NYI

1. A tantárgy elsajátításának célja:

A tanulói személyiség fejlesztése. A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése. A pedagógiai folyamat tervezése. A tanulók műveltségének, készségeinek és képességeinek fejlesztése a tudás felhasználásával. Az egész életen áttartó tanulást megalapozó kompetenciák fejlesztése. A tanulási folyamat szervezése és irányítása. A pedagógiai értékelés változatos eszközeinek alkalmazása. Szakmai együttműködés és kommunikáció. Önművelés, elkötelezettség a szakmai fejlődésre.

A magyartanár rendelkezzen a magyar nyelv tudományának magas szintű ismeretével; rendelkezzen az irodalomtudomány magas szintű ismeretével; rendelkezzen magas szintű anyanyelvi kommunikációs kompetenciával; rendelkezzen a magyar nyelv tanításával kapcsolatos önálló kutatáshoz, illetve a tudományos munkához szükséges, széles körben alkalmazható problémamegoldó technikák ismeretével; rendelkezzen az irodalom tanításával kapcsolatos önálló kutatáshoz, illetve a tudományos munkához szükséges, széles körben alkalmazható problémamegoldó technikák ismeretével; az anyanyelv-pedagógia elméleti ismereteit hatékonyan legyen képes alkalmazni az adott tanítási kontextusban, a közoktatás bármely iskolatípusában; az irodalomtanítás elméleti ismereteit hatékonyan legyen képes alkalmazni az adott tanítási kontextusban, a közoktatás bármely iskolatípusában.

2. Tantárgyi program:

A képzés célja a korszerű anyanyelvi és irodalmi nevelés teljes vertikumának megismertetése, annak elméleti megalapozása; a különböző korosztályokon átívelő anyanyelv-pedagógiai ismeretek és kompetenciák összefüggéseinek bemutatása, a különböző közoktatási szintek egymásra épülésében mutatkozó formai és funkcióbeli azonosságok és különbözőségek feltárása; az irodalmi nevelés feladatának, didaktikai folyamatának, az esztétikai–poetikai–irodalomelméleti ismereteknek és kompetenciáknak az elsajátíttatása; az ehhez szükséges hallgatói kompetenciák kialakítása.

Az elméleti alapot szolgáló előadás átfogó képet kíván nyújtani a standard módszertani ismeretekről. Áttekintést ad az európai, ezen belül a magyar anyanyelvoktatás és irodalomtanítás fejlődéstörténetének szakaszairól; nyomon követi az anyanyelvi és irodalmi nevelés történetének ma is aktualizálható tanulságait; bemutatja az anyanyelvi és irodalmi nevelés cél és feladatrendszerét, alapelveit; feltárja a tanulói nyelvfejlődés fontosabb mozzanatait. Átfogó ismereteket nyújt az anyanyelv-pedagógia hagyományos és megújuló módszereiről, munkaformáiról, gyakorlati típusairól és taneszközzeiről; az anyanyelvi nevelés tervezésének elméleti háttérismereiről; az irodalomtanítás tartalmáról, művelődési anyagáról, módszereiről, eszközrendszeréről. A program része továbbá: a modern nyelvészeti irányzatok módszertani vonatkozásai; a modern kommunikációs eszközök és a metodika relációi; az anyanyelvi nevelés és más műveltségi területek kapcsolata; a műértelmező óra felépítése; lírai, epikai, drámai művek értelmezése az irodalomórán; a nemzeti alaptanterv, helyi tanterv, pedagógiai program, tanmenet, óraterv.

3. Évközi tanulmányi követelmények: aktív részvétel az órákon, szakirodalom-feldolgozás

4. A megszerzett ismeretek értékelése: kollokvium

5. Az értékelés módszere: írásbeli vizsga

Az irodalomtanítás és az anyanyelvi nevelés részből külön-külön írnak dolgozatot a hallgatók, a két részjegy kerekített átlagából – a tantárgyfelelős oktató mérlegelése alapján – alakul ki a vizsga végső jegye. A vizsga eredményes teljesítésének feltétele, hogy egyik részjegy sem lehet elégtelen.

6. Az ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló segédanyagok: az anyanyelvi és irodalmi neveléshez szükséges aktuális nyomtatott taneszközök, oktatási segédanyagok, elektronikus–digitális információhordozók és eszközök órai tervezetminták; az országos anyanyelv-tanítási verseny nyertes nyíregyházi tervezetei, videofelvételek tanítási órákról (verseny); előadás

7. Kötelező irodalom:

ADAMIKNÉ JÁSZÓ ANNA 2001. Anyanyelvi nevelés az ábécétől az érettségig. Trezor Kiadó.
BÁRDOS JENŐ 1997. A nyelvtanítás története és a módszerfogalom tartalma. Veszprémi Egyetemi Kiadó, Veszprém.

FÜLÖP LAJOS szerk. 1985. Bevezetés a középiskolai anyanyelvi tantárgy-pedagógiába. Tankönyvkiadó, Budapest.

HANKISS ELEMÉR 1985. Az irodalmi mű mint komplex modell. Magvető Kiadó, Budapest.

SIPOS LAJOS szerk. 1994. Irodalomtanítás I–II. A Pazu Kiadó és az Universitas Kulturális Alapítvány kiadása.

VÖRÖS JÓZSEF 1997. Irodalomtanítás az általános és középiskolában. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Nemzeti Alaptanterv (www.om.hu) közoktatás, tantervek, Nemzeti Alaptanterv)

Az Anyanyelv-pedagógia (www.anyanyelvpedagogia.hu/) és a Magartanítás (<http://www.trezorkiado.fw.hu>) elektronikus folyóiratok aktuális tanulmányai, cikkei.

Ajánlott olvasmányok:

BOZSIK GABRIELLA–DOBÓNÉ BERENCSI MARGIT–ZIMÁNYI ÁRPÁD 2003. Anyanyelvi tantárgypedagógiánk vázlatja. EKF Líceum Kiadó, Eger.

KELEMEN PÉTER 1988. A képességfejlesztő irodalomtanítás (szerk. Sipos Lajos). ELTE BTK. XX. sz. Magyar Irodalomtörténeti Tanszék és a Fővárosi Pedagógiai Intézet kiadása. Bp.

MAGASSY LÁSZLÓ 1995. A fogalmazás tanításának elvei és módszerei. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

SIPOS LAJOS 1990. Irodalomtanítás tegnap, ma holnap. Irodalomismeret, 1991/2. Az irodalomtanítás gyakorlata I–II. Egyetemi jegyzet. Tankönyvkiadó, Bp.

SZEGEDY-MASZÁK MIHÁLY 1995. „Minta a szőnyegen

TEMATIKA
ANYANYELVI RÉSZ

1. Anyanyelv-pedagógia – anyanyelvi nevelés
2. Az anyanyelvi nevelés a Nemzeti alaptantervben
3. Az anyanyelvi nevelés cél- és feladatrendszere a gyakorlatban
4. A magyar nyelv és irodalom érettségi vizsga magyar nyelvi feladattípusai
5. A funkcionális nyelvészet és az anyanyelvi nevelés

1. Követelményrendszer:

ANYANYELVI RÉSZ

- a) A foglalkozásokon való részvétel - a TVSZ. előírásai szerint
- b) a gyakorlati jegy, vagy minősített aláírás megszerzésének feltételei (zárthelyi dolgozat, beszámoló stb. időpontokkal megjelölve)
–
- c) kollokvium esetén a vizsgára bocsátás feltételei
–
- d) a vizsga témakörei

1. Anyanyelv-pedagógia – anyanyelvi nevelés
2. Az anyanyelvi nevelés a Nemzeti alaptantervben
3. Az anyanyelvi nevelés cél- és feladatrendszere a gyakorlatban
4. A magyar nyelv és irodalom érettségi vizsga magyar nyelvi feladattípusai
5. A funkcionális nyelvészet és az anyanyelvi nevelés

ANYANYELV-PEDAGÓGIA

MAM1108

MAM1108L

L

PETHŐ JÓZSEF

Tantárgy neve:	Anyanyelv-pedagógia
Tantárgy kódja:	MAM1108
Meghirdetés féléve:	1.
Kreditpont:	2
Heti kontakt óraszám (elm.+gyak):	0 + 2
Félévi követelmény:	G
Előfeltétel (tantárgyi kód):	-
Tantárgyfelelős neve és beosztása:	Dr. Pethő József főiskolai tanár
Tantárgyfelelős tanszék kódja:	NYI

1. A tantárgy elsajátításának célja:

A tanulói személyiség fejlesztése. A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése. A pedagógiai folyamat tervezése. A tanulók műveltségének, készségeinek és képességeinek fejlesztése a tudás felhasználásával. Az egész életen áttartó tanulást megalapozó kompetenciák fejlesztése. A tanulási folyamat szervezése és irányítása. A pedagógiai értékelés változatos eszközeinek alkalmazása. Szakmai együttműködés és kommunikáció. Önművelés, elkötelezettség a szakmai fejlődésre.

A magyartanár rendelkezzen a magyar nyelv tudományának magas szintű ismeretével; rendelkezzen magas szintű anyanyelvi kommunikációs kompetenciával; rendelkezzen a magyar nyelv tanításával kapcsolatos önálló kutatáshoz, illetve a tudományos munkához szükséges, széles körben alkalmazható problémamegoldó technikák ismeretével; az anyanyelv-pedagógia elméleti ismereteit hatékonyan legyen képes alkalmazni az adott tanítási kontextusban, a közoktatás bármely iskolatípusában.

2. Tantárgyi program:

A kurzus céljai az anyanyelvi nevelés gyakorlati tennivalóinak, a Magyar nyelv című tantárgy művelődési anyagának megismertetése, a tanítási kompetenciák gyakorlati fejlesztése.

Az anyanyelvi műveltség hordozóinak rendszerszerű megismertetése (programok, tankönyvek, segédanyagok); a funkcionális szemléletű anyanyelvtanítás készségeinek és kompetenciáinak fejlesztése mikrotanítások formájában; tervezet készítése, irányított iskolai óralátogatás (*hospitálás*: előkészítés, óralátogatás, irányított jegyzetelés, elemzés, rekonstruálás, alternatív megoldások). Témakörök: grammatikai, kommunikációs, szociolingvisztikai, jelentéstani, szövegtani, stilisztikai, retorikai, nyelvtörténeti, általános nyelvészeti ismeretek tanításának speciális eljárásai, valamint a mindezekhez párhuzamosan kapcsolódó, a tanulót érintő készségfejlesztési területek, illetve hallgatói kompetenciák.

3. Évközi tanulmányi követelmények: aktív részvétel az órákon, szakirodalom-feldolgozás

4. A megszerzett ismeretek értékelése: gyakorlati jegy

5. Az értékelés módszere: írásbeli és szóbeli

6. Az ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló segédanyagok:

Az anyanyelvi neveléshez szükséges aktuális nyomtatott taneszközök, elektronikus–digitális információhordozók és eszközök, oktatási segédanyagok, órai tervezetminták CD-ROM; projektmódszer, mikrotanítás, ismertetés, beszámoló, kooperatív technikák.

7. Kötelező irodalom:

ADAMIKNÉ JÁSZÓ ANNA–HANGAY ZOLTÁN 1999. Nyelvi elemzések kézikönyve. Mozaik Kiadó, Szeged. (első kiadás: 1995)

ANTALNÉ SZABÓ ÁGNES–KUGLER NÓRA–RAÁTZ JUDIT 2004.: Anyanyelvi tantárgy-pedagógiai témavázlatok.

BÁRDOSSY ILDIKÓ–DUDÁS MARGIT–PETHŐNÉ NAGY CSILLA–PRISKINNÉ RIZNER ERIKA 2002. A kritikai gondolkodás fejlesztése. Az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei. Pécs–Budapest.

BOZSIK–DOBÓNÉ–ZIMÁNYI 2003. Anyanyelvi tantárgy-pedagógiánk vázlata. Líceum Kiadó, Eger.

Nemzeti Alaptanterv (www.om.hu) közoktatás, tantervek, Nemzeti Alaptanterv)

Az Anyanyelv-pedagógia (www.anyanyelvpedagogia.hu/) és a Magyartanítás (<http://www.trezorkiado.fw.hu>) elektronikus folyóiratok aktuális tanulmányai, cikkei.

Ajánlott olvasmányok:

ANTALNÉ SZABÓ ÁGNES 2000. A grammatikatanítás pedagógiája = Feladatok és módszerek az anyanyelvi nevelésben a XIX. század elején. MNyTK 216. 148–152.

HOFFMANN OTTÓ 1976. Anyanyelvi nevelés az általános iskola felső tagozatában. Tankönyvkiadó, Budapest.

MAGASSY LÁSZLÓ 1995. A fogalmazás tanításának elvei és módszerei. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

SZATHMÁRI ISTVÁN 1995. A magyar helyesírás alapjai. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

ZIMÁNYI ÁRPÁD szerk. 2004. Szöveggyűjtemény az anyanyelvi tantárgy-pedagógia tanításához. EKF Líceum Kiadó, Eger.

Tematika

1. Tájékoztató a követelményekről, a tematikáról, a szakirodalomról, a számonkérés módjáról és az órák menetéről
2. A motiválás; a szemléltetés
3. Az új ismeretek tanításának módszerei; a nyelvtani meghatározások és szabályok
4. A nyelvi ismeretek alkalmazásának gyakorlattípusai I. A nyelvi elemzések
5. A nyelvi ismeretek alkalmazásának gyakorlattípusai II. Alkotó jellegű gyakorlatok; játékos gyakorlatok
6. A nyelvi ismeretek megszilárdítása: összefoglalás, ismétlés; az ellenőrzés és az értékelés
7. Hospitálás előkészítése; az eddigi munka összegzése: 2–6. hét anyaga a prezentációk alapján
8. Hospitálás (2 óra)
9. A látott órák elemzése
10. Az anyanyelvi készségek fejlesztése: a beszédtechnika fejlesztésének módszeres eljárásai, szókincsfejlesztés, stílusnevelés, a helyesírás tanítása, a szövegértés és a szövegalkotás pedagógiája;
11. Szervezési formák; Kurrens tankönyvek, programok az anyanyelvi nevelésben
12. Az anyanyelvi óra megtervezése: tanmenet, tematikus terv, óravázlat
13. Óravázlatok bemutatása, elemzése, Mikrotanítás
14. Mikrotanítás

A GYAKORLATI JEGY MEGSZERZÉSÉHEZ TELJESÍTENDŐ FELADATOK

I. SZÓBELI

I. 1. Referátumok

A tematikában megadottak szerint.

Felkészülés minden téma esetében (minimum) az alábbi szakirodalomból, ill. ált. iskolai és középiskolai taneszközök alapján, de lehetőleg további szakirodalom, segédkönyvek felhasználásával és bemutatásával:

Hoffmann Ottó 1978. Anyanyelvi nevelés az általános iskola felső tagozatában. Tankönyvkiadó, Budapest

Boszik Gabriella – Dobóné Berencsi Margit – Zimányi Árpád 2003. Anyanyelvi tantárgy-pedagógiánk vázlata. Líceum Kiadó, Eger.

Hasznos/fontos linkek:

OFI-tankönyvcsalád

<http://etananyag.ofi.hu/tantargyak/magyar-nyelv-es-kommunikacio>

Magyar Nyelvtudományi Társaság, Magyar tanári Tagozat

<http://magyartanar.mnyt.hu/>

Anyanyelv-pedagógia, elektronikus folyóirat

<http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/index.php>

Magyartanítás, Anyanyelvi és irodalmi módszertani folyóirat

<http://www.trezorkiado.fw.hu/indexmtan.html>

Központi írásbeli feladatsorok, javítási-értékelési útmutatók
<http://www.oktatas.hu/kozneveles/erttsegi/feladatsorok>

A referátumban az elméletet és a gyakorlatot minden esetben kötelező arányosan összekapcsolni!

A referátum bemutatása PP-tal vagy Prezivel, a kivetített vázlat/jegyzetek alapján, nem felolvasással történjen!

I. 2. Mikrotanítás / Lev.: Tankönyv-összehasonlítás

ÍRÁSBELI

- 1. A referátum vázlata (5–12 oldal)**
- 2. Nappali: Hospitálási napló / Lev.: Szövegértési feladatlap, megoldókulccsal**
- 3. Óravázlat**
- 4. Zárthelyi dolgozat**

Minden munkának (szóbeli, írásbeli) legalább elégséges szintűnek kell lennie a nem elégtelen gyakorlati jegyhez.

BESZÉDELMÉLET ÉS SZÖVEGKUTATÁS

MAM2102, MAM2102L

TEMATIKA ÉS KÖVETELMÉNYEK

2017. TAVASZI SZEMESZTER

Dr. habil. Pethő József
főiskolai tanár

Tantárgyleírás

A tantárgy megnevezése Beszédelmélet és szövegkutatás	Kód MAM2102	Kreditszám 3
A tantárgyért felelős szervezeti egység: Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet	A kurzus jellege előadás	Kontaktóraszám 30
Előfeltételek –	Az értékelés formája kollokvium	A meghirdetés féléve 4.
<p>Kompetenciák: 1., 2., 5., 6., 8., 9.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A tanulói személyiség fejlesztése 2. A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése 5. Az egész életen áttartó tanulást megalapozó kompetenciák fejlesztése 6. A tanulási folyamat szervezése és irányítása 8. Szakmai együttműködés és kommunikáció 9. Önművelés, elkötelezettség a szakmai fejlődésre <p>Sajátos kompetenciák: A, C, D</p> <p>A magyartanár</p> <p>A) rendelkezzen a magyar nyelv tudományának magas szintű ismeretével;</p> <p>C) rendelkezzen magas szintű anyanyelvi kommunikációs kompetenciával;</p> <p>D) rendelkezzen a magyar nyelv tanításával kapcsolatos önálló kutatáshoz, illetve a tudományos munkához szükséges, széles körben alkalmazható problémamegoldó technikák ismeretével;</p>		
<p>Tartalom:</p> <p>Az előadás célja, hogy a szemiotikai, funkcionális kognitív elmélet alapján feltárja és értelmezze a szövegalkotás műveletének legfontosabb jellemzőit, valamint megvilágítsa a szövegalkotás és szövegbefogadás mozzanatait. Tanulmányozzuk azokat a kutatásokat (beszédaktus-elmélet, diskurzuselmélet, stilisztika, modern retorika), amelyek leírják a nyelvhasználatban zajló folyamatokat, viselkedési és kommunikációs stratégiákat. Az elméleti és a szemléltető anyagban központi szerepet szánunk a nyelvhasználók interakcióinak: a szövegalkotást és a szövegbefogadást a nyelvi közlés dinamizmusában vizsgáljuk. Kitérünk a társadalmi és kulturális kontextus jellemzésére, a szociokulturális tényezők szerepére, a közléshelyzetek változatosságára, s az ezek alapján létrejövő szövegtípusokra, a szöveg és a stílus viszonyára. Foglalkozunk a multimedialis szövegek megjelenési formáival, a szövegalkotást és a szövegbefogadást befolyásoló tényezőkkel. A kommunikáció sajátos területeként tárgyaljuk az iskolai kommunikációt, a tárgyalási stílusokat és technikákat.</p>		
<p>Módszerek, eljárások, eszközök:</p> <p>projektmódszer, dinamikus és kooperatív technikák, előadás, forráselemzés, szemléltetés technikai és nyomtatott eszközökkel</p>		
<p>Kötelező irodalom:</p>		

DE BEAUGRANDE, ROBERT –DRESSLER, WOLFGANG 2000. Bevezetés a szövegnyelvészetbe (ford.: Siptár Péter). Corvina Kiadó – MTA Nyelvtudományi Intézet. Budapest.
LANGACKER, RONALD 1991. Foundation of cognitive grammar: Volume II. Descriptive Application. California, Stanford.
SZIKSZAINÉ NAGY IRMA 1999. Leíró magyar szövegtan. Osiris Kiadó, Budapest.
TOLCSVAI NAGY GÁBOR 2001. A magyar nyelv szövegtana. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
TOLCSVAI NAGY GÁBOR szerk. 2006. Szöveg és típus. Szövegtipológiai tanulmányok. Tinta Könyvkiadó, Budapest.

Ajánlott olvasmányok:

AUSTIN, JOHN L. 1990. Tetten ért szavak. Akadémiai Könyvkiadó, Budapest.
BALÁZS JÁNOS 1985. A szöveg. Gondolat Kiadó, Budapest.
BANCEROWSKI JANUSZ 2000. A nyelv és a nyelvi kommunikáció alapkérdései. ELTE. Budapest.
BARTHES, ROLAND 2001. A szöveg öröme. Osiris Kiadó, Budapest.
VAN DIJK, TEUN A. 1977. Text and context: Exploration in the semantics and pragmatics of discourse. Longman, London.
VATER, HEINZ 1994². Einführung in die Textlinguistik. München: Wilhelm Fink.
PETŐFI S. JÁNOS 2004. A szöveg mint komplex jel: Bevezetés a szemiotikai-textológiai szövegszemléletbe. Akadémiai Könyvkiadó, Budapest.

Tantárgyfelelős: Dr. Pethő József PhD főiskolai tanár

Oktató: Dr. Pethő József PhD főiskolai tanár

1. Követelményrendszer:

- a) A foglalkozásokon való részvétel – hiányzás. A TVSZ. előírásai szerint: „A félévi hiányzás megengedhető mértéke a tantárgy heti kontakt óraszámának háromszorosa, esti és levelező tagozaton tantárgyanként a konzultációs óraszám egyharmada”, 8. §, 1. pont.
- b) a gyakorlati jegy, vagy minősített aláírás megszerzésének feltételei (zárthelyi dolgozat, beszámoló stb. időpontokkal megjelölve)
–
- c) kollokvium esetén a vizsgára bocsátás feltételei

Elfogadható szövegtani-szövegstilisztikai portfólió (tételvázlatok, elemzés, részletesen l. alább)

- d) a vizsga témakörei

Az I. témacsoport témakörei

1. A szövegtan fogalma, kialakulása, vizsgálati módszerei
2. Szövegelméletek
3. A szövegösszetartó erő. A szöveg szintaktikai, szemantikai, pragmatikai szintje (általános jellemzés)
4. A szöveg szintaktikai szintje

5. A szöveg szemantikai szintje
6. A szöveg pragmatikai szintje
7. A szöveg szerkezete
8. A szövegalkotás és a szövegbefogadás tényezői. A szövegmeghangosítás akusztikus tényezői
9. Szövegtipológia

A II. témacsoport témakörei

10. Szövegkutatás és stilsztika: a szövegtan és a stilsztika viszonya, a szövegstilsztika
11. A stilsztika mint határtudomány
12. A szöveg és a stílus viszonyának leírása, a stílus fogalmának értelmezése a funkcionális és a strukturalista stilsztikában, a neoretorikában és Fónagy Iván kommunikációelméleti modelljében
13. A cselekvéseméleti, szövegreációs és kognitív interakciós elméletek (a funkcionális-kognitív grammatika és a kognitív stilsztika)
14. A trópusok rendszere, a nyelvi képek szerepe a szövegben I. (A metafora nélkül)
15. A trópusok rendszere, a nyelvi képek szerepe a szövegben II. (A metafora)
16. A nyelv általános varianciája a hangzás, a jelentés és a szintaktikai szerkezetek tartományában
17. Stílusérték és stílushatás
18. A szöveg mint jelszerkezet; a nyelv mint jelrendszer; a szemiotika mint a nyelvtudomány része

2. Kötelező és ajánlott irodalom feltüntetése

Szikszainé Nagy Irma 1999. Leíró magyar szövegtan. Osiris Kiadó, Budapest.

Tolcsvai Nagy Gábor 2001. A magyar nyelv szövegtana. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Tolcsvai Nagy Gábor 1996. A magyar nyelv stilsztikája. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.) 2006. Szöveg és típus. Szövegtipológiai tanulmányok. Budapest: Tinta Könyvkiadó.

3. Tételes tematika heti lebontásban

1. A szövegtan fogalma, kialakulása, vizsgálati módszerei. Szövegelméletek
2. A szövegösszetartó erő. A szöveg szintaktikai, szemantikai, pragmatikai szintje (általános jellemzés)
3. A szöveg szintaktikai szintje
4. A szöveg szemantikai szintje
5. A szöveg pragmatikai szintje
6. A szöveg szerkezete
7. A szövegalkotás és a szövegbefogadás tényezői. A szövegmeghangosítás akusztikus tényezői
8. Szövegtipológia
 9. Szövegkutatás és stilsztika: a szövegtan és a stilsztika viszonya, a szövegstilsztika. A stilsztika mint határtudomány
 10. A szöveg és a stílus viszonyának leírása, a stílus fogalmának értelmezése a funkcionális és a strukturalista stilsztikában, a neoretorikában és Fónagy Iván kommunikációelméleti modelljében
 11. A cselekvéseméleti, szövegreációs és kognitív interakciós elméletek (a funkcionális-kognitív grammatika és a kognitív stilsztika)
 12. A trópusok rendszere, a nyelvi képek szerepe a szövegben

13. A nyelv általános varianciája a hangzás, a jelentés és a szintaktikai szerkezetek tartományában. Stílusérték és stílushatás
14. A szöveg mint jelszerkezet; a nyelv mint jelrendszer; a szemiotika mint a nyelvtudomány része

**Leadandó írásbeli feladat:
szövegtani-szövegstilisztikai portfólió**

I. Tételvázlatok

Az I. témacsoport tételeihez:

1. A szövegtan fogalma, kialakulása, vizsgálati módszerei – Szikszainé 2004: 17–37
2. Szövegméletek – Szikszainé 2004: 50–52, Tolcsvai Nagy Gábor 2001. A magyar nyelv szövegtana. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 42–45, 50–64.
3. A szövegösszetartó erő. A szöveg szintaktikai, szemantikai, pragmatikai szintje – Szikszainé 2004: 56–75, 141–247.
4. A szöveg szintaktikai szintje. Szikszainé 2004: 141–164.
5. A szöveg szemantikai szintje. Szikszainé 2004: 166–204.
6. A szöveg pragmatikai szintje. Szikszainé 2004: 206–246.
7. A szöveg szerkezete. Szikszainé 2004: 248–279.
8. A szövegalkotás és a szövegbefogadás tényezői. A szövegmeghangosítás akusztikus tényezői. Szikszainé 2004: 367–406 és 76–99.
9. Szövegtipológia. Szikszainé 2004: 281–300.

Irodalom:

Szikszainé Nagy Irma 2004. Leíró magyar szövegtan. Osiris Kiadó, Budapest. (jó az 1999-es kiadás is, de mások az oldalszámok!)

Tolcsvai Nagy Gábor 2001. A magyar nyelv szövegtana. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Email: pethojos@nyf.hu

A fájl neve: Dolgozatírócsaládneve2017MAM2102L, pl. Nagy2017MAM2102L

Formátum: szabadon választható

Határidő: folyamatos, legkésőbb a vizsga előtt 10 nappal.

A megfelelő szintű tételvázlatok a sikeres vizsga kritériumfeltételei. (Azaz a megfelelő szintű tételvázlatok leadása és elfogadása nélkül a vizsga eleve elégtelen.)

II. Szövegelemzés

Nem szépirodalmi szöveg elemzése

1. A szövegtípus szempontjából

Irodalom: Szikszainé Nagy Irma 2004. Leíró magyar szövegtan. Osiris Kiadó, Budapest. 2004: 281–302

Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.) 2006. Szöveg és típus. Szövegtípológiai tanulmányok. Budapest: Tinta Könyvkiadó.

2. A stílus szempontjából

Irodalom: Tolcsvai Nagy Gábor 1996. A magyar nyelv stilisztikája. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. Különösen: 133–166.

Kinyomtatva, TNR, 12-es betűméret, 1.5-ös sorköz, 2.5-ös margó, 5–10 oldal + a szöveg (1–4 oldal)

Határidő: folyamatos, legkésőbb a vizsga előtt 10 nappal.

A szövegelemzést az oktató jeggyel értékeli. Ez részjegyként, egy harmad arányban számít a végső jegybe. (Tehát ha a például a szövegelemzés elégséges, a szóbeli vizsgarész jeles, a végső jegy így alakul ki: $2 + 5 + 5 = 12$. $12 : 3 = 4$. A végső jegy tehát: 4. Ha azonban valamelyik részjegy (a szövegelemzés részjegye vagy a szóbeli vizsgarész) elégtelen, a végső jegy is elégtelen.

KÖVETELMÉNYEK

Tantárgy neve	Beszédelmélet és szövegkutatás
Tantárgy kódja	MAM2102
Meghirdetés féléve	2.
Kreditpont:	3
Heti kontaktóraszám (elm.+gyak.)	2+0
Félévi követelmény	kollokvium
Előfeltétel (tantárgyi kód)	
Tantárgyfelelős neve és beosztása	
Tantárgy oktatója és beosztása	Dr. Sebestyén Zsolt, adjunktus
Tantárgyfelelős tanszék kódja	NYI

1. Követelményrendszer:

A foglalkozásokon való részvétel: kötelező, a hiányzás mértéke a TVSz. alapján.

Számonkérés: kollokvium. A vizsgajegy megszerzéséhez a félév során megismert szakirodalom és az órákon, előadásokon elhangzott anyag ismerete szükséges.

2. A vizsga témakörei:

A szövegalkotás műveletének legfontosabb jellemzőinek feltárása a szemiotikai, funkcionális kognitív elmélet alapján. Szövegalkotás és szövegbefogadás. A nyelvhasználatban zajló folyamatokat leíró kutatások: beszédaktus-elmélet, diskurzuselmélet, stilisztika, modern retorika. Kommunikációs stratégiák. Társadalmi és kulturális kontextus, szociokulturális tényezők, közléshelyzetek. Szövegtípusok. A szöveg és a stílus viszonya. Multimediális szövegek megjelenési formái. A szövegalkotást és szövegbefogadást befolyásoló tényezők. Iskolai kommunikáció, tárgyalási stílusok és technikák.

Kötelező és ajánlott irodalom feltüntetése:

Balázs János 1985. A szöveg. Budapest, Gondolat Kiadó.

John L. Austin 1990. Tetteknél szavak. Budapest, Akadémiai Kiadó.

Officina Textologica. <http://mnytud.arts.unideb.hu/ot/index.php>

Robert de Beaugrande–Wolfgang Dressler 2000. Bevezetés a szövegnyelvészetbe. Budapest, Corvina Kiadó.

Szikszaíné Nagy Irma 2001. Szövegértés–Szövegelemzés–Szövegalkotás. Budapest, Osiris Kiadó.

Szikszaíné Nagy Irma 2004. Leíró magyar szövegtan. Budapest, Osiris Kiadó.

Tolcsvai Nagy Gábor 2001. A magyar nyelv szövegtana. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó.

Tolcsvai Nagy Gábor szerk. 2006. Szövegtipológiai tanulmányok. Budapest, Tinta Könyvkiadó.

3. A tantárgyi tematika: A hallgatók a félév elején megismerhették a tematikát, ill. az egység titkárságán megtalálható.